

I. Državna skupščina UJU dne 8. in 9. novembra 1921 v Zagrebu.

Iz Beograda smo prejeli: Temeljem sklepa glavnega odbora UJU se vrši letošnja I. državna skupščina v Zagrebu 8. in 9. novembra v dvorani hrvatske sabornice z dnevnim redom:

1. Otvoritev skupščine;
2. Izvolitev potrebnega števila odbora in tajnikov;
3. Poročilo o delu glavnega in nadzorstvenega odbora;
4. Referat o zakonu o narodnih šolah;
5. Predlog o spremembi pravil;
6. Proračun za leto 1921/22;
7. Slučajni predlogi poverjeništev in posrednih članov.

Glavni odbor stavi poverjeništvu na znanje in ravnanje sledeče:

1. Po členu 17. pravil tvorijo državno skupščino: člani glavnega širjega odbora UJU; člani poverjeništev; predsedniki okrajnih društev in odposlanci pokrajinskih skupščin do 10 članov (kjer pokrajinska skupščina ne izvoli svojih odposlancev, jih imenuje poverjeništvu).
2. Udeleženci skupščine po čl. 17. pravil naj se javijo glavnemu odboru UJU Beograd najdalje do 20. oktobra t. l. radi priprave stanovanj.
3. Istotako udeleženci člani posrednih društev, ki žele iti v Zagreb kot gosti, naj se pisмено javijo na adresu: Poverjeništvu UJU Zagreb, g. Josipu Skaviću, najdalje do 25. oktobra t. l.
4. Glavni odbor je napravil korake pri ministrstvu saobraćaja in pri broderskem sindikatu za znižano vožnjo ter upa isto doseči vsaj za polovično ceno tako, da vsi udeleženci skupščine plačajo od svojega kraja do Zagreba celo vozovnico, ki velja potem tudi za povratek.
5. Vsi člani glavnega odbora UJU iz cele kraljevine naj odpotujejo v Zagreb dan poprej tako, da bi glavni odbor mogel imeti svojo predhodno sejo na dan 7. novembra.

Za tajnika:

A. Mladenović,

član glavnega odbora.

Predsednik UJU:

Mih. Jović.

NB. 6. Za udeležence skupščine je zaprosen pri ministrstvu prosvete desetdnevni službeni dopust, ki bo nedvomno tudi dovoljen.

Na ta dopis, ki smo ga prejeli iz Beograda, sporočamo svojemu članstvu sledeče:

Naša stanovska in narodna dolžnost je, da se pozivimo v čim največjem številu odzovemo in mnogobrojno posetimo I. državno skupščino dne 8. in 9. novembra v Zagrebu.

Obvezno dolžnost udeležiti se skupščine, imajo po členu 17. pravil UJU:

1. Širji sosvet UJU, poverjeništvu Ljubljana, t. i. poleg ožjega sosveta vsi predsedniki okrajnih društev. — Kjer je predsednik zadržan, naj ga zastopa namestnik.
2. Po en odposlanec vsakega okrajnega društva, ki naj ga imenuje predsednik društva.

Pod 1. in 2. imenovani imajo na skupščini glasovalno pravico.

Vse te udeležence naj prihlavi vsako okrajno društvo najkasneje do 18. oktobra t. l. strokovnemu taništvu UJU, poverjeništvu Ljubljana, da more vpslati pravočasno seznam udeležencev zaradi preskrbe stanovanj.

V čim najbolj obilnem številu naj pridejo na skupščino tudi gosti, da bo UJU, poverjeništvu Ljubljana častno zastopano. Ti gosti naj javijo svojo udeležbo naravnost UJU, poverjeništvu Zagreb (g. Josip Skavić) — Učiteljski Dom, da se jim nakažejo stanovanja.

Vozno ugodnost na progah državne železnice oskrbi UJU v Beogradu.

Za znižano voznino na južni progi vložimo tu, zato naj nam javijo društva za vsakega udeleženca, od katere pošlje želi imeti izkaznico.

UJU, poverjeništvu Ljubljana.

Dne 30. septembra so imele uradniške organizacije posvetovanje o pragmatiki v Beogradu. Prisostvovali so tudi člani državne komisije za uradniško pragmatiko.

Na predlog posl. Reisnerja so bile sprejete sledeče točke, ki zadevajo tudi učiteljstvo:

1. Aktivni državni uradniki smatrajo vprašanje in zahtevo, da se ob sprejetju pragmatike vsem dosedanjim penzionarjem nanovo regulirajo njihove mirovine, in sicer na podlagi novih določb za dotične službene razrede. Če bi se prejšnje službene pragmatike izpremenile glede plač, veljalo avtomatično nove določbe tudi za penzionarje.

2. Pri avtomatskem napredovanju ne sme ostati, temveč se mora najti modus, po katerem bi uradniki poleg avtomatičnega napredovanja tudi po svoji pridnosti, marljivosti in strokovnem znanju.

Delegat državne komisije za izdelavo zakona, Vaso Petrović, je izjavil, da hoče oba predloga zastopati in delovati, da in komisija sprejme. —k.

Centralni Savez Drž. nameštenika SHS in učiteljstvo.

Dne 1. oktobra se je ustanovil v Beogradu na podlagi sklepa delegatov beograjskih in pokrajinskih uradniških organizacij Centralni Savez Državnih Nameštenika za kraljevino SHS.

Že svoječasno smo razpravljali o tem vprašanju s pokrajinskega stališča in očrtali stališče našega poverjeništvu UJU do Osrednje zveze javnih nameščenikov. Navedli smo vse razloge iz katerih naša pokrajinska organizacija, kot taka, ne more pristopiti k Osrednji zvezi.

Povsem drugačno je pa stališče celokupne naše organizacije. Udruženja Jugoslovanskega Učiteljstva v Beogradu, do Centralnega Saveza Državnih Nameštenika. Poleg naših specijelnih interesov in stremiljenj, ki jih imamo in ki jih nečemo zastopati in dosežati potom naše centrale UJU, imamo tudi materialna in pravna vprašanja, ki so nam skupna in enaka z vsem ostalim državnim učiteljstvom. Konkretno nas vežejo vse navedbe o draginskih dokladah, nas bo vezala vse službena pragmatika in nas vežejo vse Potrošačke zadruge. In pa še drugih vprašanj, ki so nam skupna.

Ze zadnjic smo zavzeli stališče, da naše lokalne organizacije lahko pristopijo k centralni zvezi državnih nameščenikov le potom svoje centrale UJU v Beogradu. Sedaj, ko se je ustanovil Centralni Savez Državnih Nameštenika, je postalo to vprašanje zopet aktualno in prepuščamo njega rešitev naši centrali UJU v Beogradu; povdarjamo pa, da je potreba že sedaj skupnega dela v zadevi revizije in prememb dosedanjih uradniških naredb, v zadevi službene pragmatike in v zadevi potrošačkih zadrug.

To še predno tudi formalno naše UJU vstopi v Centralni Savez Državnih Nameštenika! —k.

Potrošačke zadruge — draginja in učiteljstvo.

Na posvetovanju uradniških organizacij v Beogradu se je razpravljalo tudi o vprašanju naših uradniških konzumov — potrošačkih zadrug v pokrajini.

Sklenilo se je: Vlado se pozivlje, da uredi poslovanje uradniških potrošačkih zadrug in da omogoči takojšnje delovanje pokrajinskih potrošačkih zadrug s

tem da jim takoj nakaže obratni kapital iz odteglajev, ki se že dalje časa pobirajo od činovništva.

Današnja privatna »Samopomoč« ab-solutno ne ustreza svojemu namenu in je ustanovitev državnih gospodarskih zadrug že nujna potreba.

Učiteljstvo bo tvorilo ogromen del konsumentov teh zadrug. Dosedaj samo plačujemo za mle. a ne vemo — za kaj plačujemo, ker nam odtegljaji ne prinašajo še nobene koristi. Zato se nam zdi goreni predlog zelo umesten.

Z ustanovitvijo potrošačkih zadrug mora učiteljstvo gledati na to, da dobi tudi svoje zastopnike v njih, ki jih naj vsekakor nominira že prej potom svojih organizacij, da tako uveljavi tudi vpliv organizacije na zadruge in izbere gospodarsko najbolj večje ljudi iz svoje srede.

V zadnjem mesecu je bil uradniški stan zaradi naraščajočih draginje in sile gospodarske politike najhujše prizadet. Stanovanja so se podražila za 400%, živila so se podražila za 50—100%, blago in druge življenjske potrebščine so se pa zaradi podražanja zopet podražila za 25 do 80% ali celo 100%. In vse to je uradniku neobhodno potrebno ter brez teh potrebščin, ki so vsebovane v teh povis-kih, ne more izhajati.

Najprej je prizadelo uradništvo povojno povisjanje zaradi upeljane svobod-ne prehrane in trgovine ter odprave pre-livajevalnih uradov in odredb, potem je moralo zopet uradništvo čutiti valutno ureditev denarja in sedaj stanovanjsko ureditev; vsa ta gospodarska politika je izzvala neznosen pritisk na cene živil in življenjskih potrebščin, ker ni dovoljno ščitila neobhodnih potrebščin pred nemo-ralnim in odušnim povisjanjem.

Draginske doklade so pa kljub temu ogromnemu povisjanju neobhodnih po-trebščin in stanovanj še vedno isje.

Upravičeno gleda uradništvo zaže-heno v potrošačke zadruge, da bi vsaj nekaj ublažile draginjo živil in potreb-ščin — če jo bodo! —k.

Vsem šolskim vrtnarjem!

»Slovenski Sadjar« objavlja akcijo za nabavo divjakov za šolske drevesnice. Vsa ona šolska vodstva in šolski vrtnarji, ki do sedaj še nimaš lastnih sejalic, pa bi prihodnjo pomlad vendarle radi pričeli drevesnico, lahko dobe divjake iz držav-nih sejalic v Celju in Konjicah. Dobava se bo tako uredila, da se bo za posamez-na okrajna glavarstva oziroma na bivšem Stajerskem, za sodne okraje poslalo bja-go skupno na kako šolo v središču okraja. Čndi ga bodo zapniki oddali posamez-nim šolskim vodstvom. (Na katero šolo naj se pošiljate naslovi je navesti pri na-ročilu. Za kateri kraj bo več glasov, tja se bo poslalo.)

Do 10. oktobra t. l. naj torej vsa šol-ska vodstva ki žele divjake, določijo naročilo, in sicer iz bivše Kranjske na to-variša Frana Crnagoja, in ona iz bivše Stajerske na Andreja Skulja, oba nadzor-nika za šolske vrtove v Ljubljani pri vis-lem šolskem svetu.

Cene divjakov: I. izbor (čez 50 cm visoki) po 1 K; poseben izbor (čez 60 cm visoki) po 1.50 K.

Hruškovi divjaki so 20% dražji.

Denar za divjake + 5% pribitek za zavoj, manipulacijske stroške in voznino do določenega kraja je poslati obenem z naročilom tov. Crnagoju oziroma Skulju.

Vsa šolska vodstva nujno opozarja-mo, da brez odloga pošljite naročbo si-gurno do 10. oktobra z denarjem vred. Na naročbo po 15. okt. t. l. se ne bo ozi-ra-lo, še manj pa na povpraševanja spo-mladi prihodnjega leta, ker bodo vsi div-jaki iz državnih in privatnih sejalic od-dani že tekočo jesen.

Ob tej priliki opozarjam vsa šolska vodstva in šolske vrtnarje na naročbo »Slovenskega Sadjarja«. Zelo malo šol je do sedaj pristopilo k »Sadjarskemu dru-štvu za Slovenijo«, dasi znaša članarina letno le 40 K. za kar dobe člani krasen list »Slovenskega Sadjarja«.

Poleg izdajanja lista ima društvo v svojem programu še druge važne načrte za pospeševanje sadjarstva v Sloveniji. Po svojih odsekih hoče skrbeti za razvoj sadne trgovine, podpirati domačo sadno uporabo, preskrbovati svojim članom sadno drevje, divjake, celiče orodje itd.

Dolžnost šolskih vodstev in učiteljev je da so člani »Sadjarskega društva za Slovenijo«. »Slovenski Sadjar« bo učite-liem izborni pripomoček pri kmetiškem pouku in kažipri pri šolskem vrtnarstvu.

Poskrbite, da bodo večji učenci sami člani »Sadjarskega društva«. Marsikateri učenec, ki sedaj ne ve, da izhaja »Sloven-ski Sadjar«, se bo tako z njim seznanil in

debil priliko, da spozna njegov program, dobi veselje do sadjarstva zlasti pa do strokovnega čtiva, katerega se naša mladi-na tako rada oziblje, ker je nikdo k te-mu ne navaša. Skrbite torej, da bo »Slo-venski Sadjar« šolski mladini vedno na razpolago. Vsak list naj kroži med učenci in ne zapiraite ga v omare.

Vabim torej vse, ki se zanimate za šolsko vrtnarstvo, zlasti pa šolska vod-stva in kraljeve šolske svete, pošljite še za tekoče leto članarino 40 K na upravništvo »Slovenskega Sadjarja« v Ljubljano, Lin-hartova ulica 12.

Poskrbite pa tudi, da bodo tudi pre-možni učenci naročniki »Slov. Sadjarja«.

V listu imamo že svoj »Šolsko vrt-narski vestnik«, v katerem se bomo po-govorili o šolskem vrtnarstvu. Še enkrat vabim vse, ki se za stvar zanimate, pri-mite pero in pisite, kakor sem že enkrat pozival v »Tovarišu«.

A. Skulj.

Splošna higijena in osnovna šola.

Za nova šolska berila sestavljajo strokovnjaki berilne sestavke o higijeni. Namen teh beril je, opozoriti mladino na razne bolezni, zlasti pa na one, ki po-vzročajo v narodu največ gorja in trp-ljenja. Nekaj sestavkov razpravlja o po-menu higijskih odredb in ukrepov zdravstvenih oblasti, da se na ta način obvaruje narod gorja, ki je največkrat vzrok moralni in duševni propasti širokih plasti.

Tudi v starih berilih je bilo nekaj higijskih sestavkov, in prav so prišli spretnemu učitelju. Po novejših berilih bo dana večja možnost šoli na vpliv higijs-kega pouka in nadejam se, da bo v tem oziru narodu mnogo pomagano. Reči pa moram, da tudi to ne bo izdatno dvignilo splošne higijene, če se bo šola poslužev-ala le malih sestavkov iz beril. Če ho-čemo v higijskem oziru dvigniti narod na višjo stopinjo, moramo imeti vse kaj drugega pred očmi.

Nepobitno dejstvo je, da je zavisna kulturna višina vsakega naroda od nje-gove prosvete, ta pa je odvisna od šol-skega. Dobro, vsestransko razvito šolstvo pa je odvisno od izobrazbe učiteljstva. Dajte nam vsestransko izobrazeno učitelstvo in narod se bo kulturno hitro dy-znil. Velik nedostatek naše izobrazbe piči ravno v pomanjkanju znanja o hi-gijeni. Nikakor ne mislim s tem reči, da podi učitelj tudi kos zdravniku, ne — pač na mora biti toliko s splošno higijeno se-znanien, da more že nežno mladino ob vsaki priliki opozarjati na zdravstvene momente ter dajati odraslim nasvete in pruk v tej stvari. Ni stanu v narodu, ki bi mogel za splošno higijeno več storiti kakor ljudskošolski učitelj. Dvoje širokih polj leži pred njim. Na obeh deluje lahko, to je v šoli med mladino in izven šole v občini.

S prvim dnem pouka pričnemo lahko s higijeno in končamo v šoli z dnem, ko mladja šola zapušča, — nadaljevalno pa lahko takoj z istimi učenci in učenkami izven šole v občini kot taki. Kako si to mislim, pojasnim v sledečem.

Vsak šolnik pozna ono mladostno vrenje prvega šolskega dne. Ti otroci, kako različni so: krepki, živi, tihi, bo-leči, slabotni, slabo ali dobro opravljeni, spazni, ali nespažni, skoraj vsak s svoje posebnostjo. Uredi jih, preglej jih in v prvi uri boš posegel po higijeni! Ravno sedi! Ti moraš biti »nažen, umazane re-ke imaš in noge, to ni prav! Kakšna bo postelica, če ležeš s tako umazanimi no-gami! Svečke pod nosom so grde. Kje imaš robec? — Reči mami, da te ostr-žejo! Lep deček si toda lase imaš sku-štrane, kakor ciganček. — Ti imaš par-kečke kakor mačka. Nohti morajo biti brezani in blata ne sme biti za nohtom! In ti Jakec, ali si lačen, da prstek grizeš? ni prav tako, tak deček, pa prstek sesa! itd itd. Prihateji to je začetek pouka hi-gijene. Morbiti ne bo na vsaki šoli tako, smem pa reči, da je malo izjem v cel-kraljevini. Prvi temelji higijene so to — skrb za snago. Tvoja beseda ni ostala pred šolskimi stenami, zrno nauka o higijeni je prodrla po malčkih v domo-ve, v srea skrbnih mamic. Marsikateri je zardelo lice, ko ji je pravil mali paglav-ček doma, kaj so rekli g. učitelj, v nje-mem srecu se je rodil sklep: »Od sedaj bom skrbela, da bo snažen.« — Tako vzklj neznanio seme, se razvije v bujno rastlino in obrodi stoteran sad. — Prišel sem v gorsko farno — na enorazrednico — 315 otrok sem imel. Koliko je bilo tu dela zlasti na polju higijene! Nisem obupal, vrzel sem se z vso energijo na to polje in sad mojega dela mi je poplačal ves